

สถานะโครงสร้างพื้นฐานประเทศไทยสาขาสาธารณูปการ

1. ภาพรวมโครงสร้างพื้นฐานสาขาสาธารณูปการ (Public Utility)

1.1 ขีดความสามารถในการให้บริการ

การพัฒนาในสาขาสาธารณูปการ ประกอบด้วยการพัฒนาด้านน้ำประปา และด้านที่อยู่อาศัย โดยสรุปสถานะการพัฒนาได้ดังนี้

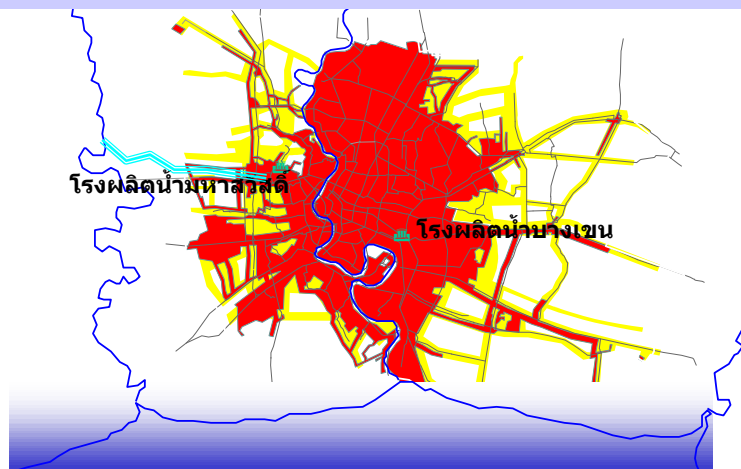
1.1.1 **ด้านน้ำประปา** : ปัจจุบันมีหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ 2 แห่ง สังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้ผลิตและให้บริการในพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ ได้แก่ (1) การประปานครหลวง (กปน.) และ (2) การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) โดยสรุปได้ดังนี้

- 1) **การประปานครหลวง (กปน.)** ให้บริการในเขตพื้นที่ กทม. นนทบุรี และสมุทรปราการ พื้นที่รวม 3,192 ตร. กม. มีกำลังผลิตน้ำประปาเฉลี่ยวันละ 5.57 ล้านลบ.ม. มีจำนวนผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 1,865,000 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.8 ของประชากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

ระบบประปา

เขตนครหลวง

- กำลังผลิต 4.75 ล้าน ลบ.ม. /วัน หรือ เท่ากับ 1,736.3 ล้าน ลบ.ม. /ปี
- มีผู้ใช้น้ำ จำนวน 1.59 ล้านราย หรือเท่ากับ 7.16 ล้านคน คิดเป็น 90% ของประชากรในพื้นที่

- 2) **การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.)** มีพื้นที่ให้บริการรวม 8,149 ตร.กม. มีกำลังผลิตน้ำประปารวมทั้งประเทศเฉลี่ยวันละ 2.87 ล้านลบ.ม. มีจำนวนผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 10,451,000 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.53 ของประชากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งเป็นผู้ผลิตและให้บริการในเขตพื้นที่ของตน และหน่วยงานเอกชนที่ดำเนินกิจการประปาภายใต้สัมปทานจากภาครัฐด้วย

ระบบประปา

เขตภูมิภาค

- กำลังผลิต 3.8 ล้าน ลบ.ม. /วัน หรือ เท่ากับ 1,387 ล้าน ลบ.ม. /ปี มีผู้ใช้น้ำ จำนวน 2.08 ล้านราย หรือเท่ากับ 10.41 ล้านคน คิดเป็น 87.6%ของประชากรในพื้นที่

เขตเทศบาล

- มีระบบประปา รวม 1,001 แห่ง คิดเป็น 89% จากจำนวนเทศบาลทั้งหมด 1,129 แห่ง

ประปาหมู่บ้าน

- จำนวน 50,257 แห่ง คิดเป็น 77% ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 65,042 แห่ง

- 1.1.2 **ด้านที่อยู่อาศัย** ปัจจุบันมีหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ คือ การเคหะแห่งชาติ (กคช.) สังกัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการจัดหาที่อยู่อาศัยให้ผู้มีรายได้น้อยและปานกลาง โดย กคช. ได้ดำเนินโครงการต่างๆ เช่น โครงการบ้านเอื้ออาทร โครงการแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด โครงการเคหะชุมชน เป็นต้น รวมมีผลการดำเนินโครงการที่แล้วเสร็จ ตั้งแต่ปี 2519 ถึง ปัจจุบัน ทั้งหมด 530,274 หน่วย

- 1.1.3 **แผนงาน/โครงการสำคัญ** : การลงทุนด้านประปา เป็นการลงทุนพัฒนาเพิ่มกำลังการผลิต และขยายโครงข่ายระบบประปาให้ครอบคลุมผู้ใช้บริการมากขึ้น โดยโครงการสำคัญด้านระบบประปา เช่น โครงการปรับปรุงกิจการประปาแผนหลักครั้งที่ 7 โครงการปรับปรุงระบบประปาเพื่อลดน้ำสูญเสีย และโครงการก่อสร้างปรับปรุงขยายการประปาสวนภูมิภาค เป็นต้น
- สำหรับโครงการสำคัญด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยนั้น เป็นการดำเนินโครงการต่อเนื่องด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย (โครงการบ้านเอื้ออาทร) โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จทั้งหมดภายในปี 2551

2. ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ

2.1 ด้านน้ำประปา

- 2.1.1 **การวางแผนและและการบริหารจัดการน้ำ** : จำเป็นต้องพิจารณาในภาพรวมทั้งระบบ ตั้งแต่ระดับต้นน้ำ ได้แก่ การพัฒนาแหล่งน้ำดิบ และพัฒนาระบบชลประทาน ระดับกลางน้ำ ได้แก่ การพัฒนาระบบผลิตน้ำประปา ระบบจัดจำหน่าย การลดน้ำสูญเสีย และการจัดการด้านปริมาณความต้องการ (Demand Management) และการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ และความครอบคลุมอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และ ระดับปลายน้ำ ได้แก่ การพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียและการหมุนเวียนน้ำกลับมาใช้ใหม่ โดยอาจวางแผนให้สอดคล้องกับ แหล่งน้ำดิบ ความต้องการใช้น้ำในลุ่มน้ำ ลักษณะทางกายภาพ ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ต้นทุนดำเนินการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศ เป็นต้น
- 2.1.2 **การจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลด้านกิจการน้ำประปา (Regulator)** : เร่งรัดการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2547 เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแล กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ และอัตราค่าบริการที่เหมาะสมและเป็นธรรม
- 2.1.3 **อัตราค่าบริการ** : ควรกำหนดอัตราค่าบริการให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงของการให้บริการในแต่ละพื้นที่ โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาจากปัจจัยด้านต่างๆ เช่น แหล่งน้ำดิบ ระบบการผลิต ระบบการจำหน่าย และความหนาแน่นของผู้รับบริการที่แตกต่างกัน เป็นต้น

2.1.4 การลดน้ำสูญเสีย : กปน. และ กปภ. ควรเร่งการลดอัตราการน้ำสูญเสียในระบบจำหน่ายลง (กปน. และ กปภ. ลดลงเหลือร้อยละ 30 และ 25 ตามลำดับ) เพื่อใช้ทรัพยากรน้ำอย่างที่มีอย่างคุ้มค่า

2.1.5 การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงาน : การลงทุนในส่วนของระบบท่อจำหน่ายน้ำควรพิจารณาลงทุนร่วมกันกับโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ เช่น ระบบถนน ระบบโทรศัพท์ ระบบไฟฟ้า เป็นต้น ในลักษณะของท่อสาธารณูปการรวม (Common Utility Duct) โดยควรให้ท้องถิ่นในฐานะเจ้าของพื้นที่เป็นผู้ประสานงาน เพื่อลดต้นทุน ระยะเวลา และผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่

2.2 ด้านที่อยู่อาศัย

2.2.1 มาตรการด้านผังเมือง : ภาครัฐควรพิจารณาใช้มาตรการทางด้านผังเมือง และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่อยู่อาศัย เพื่อเอื้อประโยชน์ในการพัฒนาโครงการ และลดต้นทุนในการก่อสร้างที่อยู่อาศัยโดยภาครัฐ รวมทั้งมีความสอดคล้องกับแหล่งงาน และการสร้างชุมชนน่าอยู่ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.2.2 ศูนย์ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัย : ภาครัฐควรพัฒนาศูนย์ข้อมูลที่อยู่อาศัยที่มีข้อมูลครบครันทั้งในด้านอุปสงค์ และอุปทาน รวมทั้งมีความทันสมัย และสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้ภาครัฐและภาคเอกชน สามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวในการวางแผนการลงทุนและการพัฒนาทั้งในด้านที่อยู่อาศัย และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านอื่นๆ ซึ่งจะช่วยให้การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ มีความสอดคล้องกับการตั้งถิ่นฐาน และการขยายตัวของเมืองต่อไป
